

 νέο φροντιστήριο	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ	ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	
	ΤΜΗΜΑ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

«Συζητώντας με τον Αλκιβιάδη για τη σημασία που έχει να προσέχει κανείς τι ζητά με τις προσευχές του από τους θεούς, ο Σωκράτης υποστήριξε ότι υπάρχουν πράγματα τα οποία είναι καλύτερο να τα αγνοεί κανείς παρά να τα γνωρίζει. Κι αυτό γιατί κάθε επιμέρους γνώση, αν δεν συνοδεύεται από τη γνώση του βελτίστου, μπορεί να αποδειχτεί επιζήμια. Επειδή, όμως, οι περισσότεροι είναι άφρονες, καθώς αγνοούν το βέλτιστον, είναι προτιμότερο να μην γνωρίζουν τίποτα.»

ΣΩ. Ὅρα οὖν, ὅτε γ' ἔφην κινδυνεύειν τό γε τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν κτήμα, ἐάν τις ἄνευ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης κεκτημένος ἦ, ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν, βλάπτειν δὲ τὰ πλείω τὸν ἔχοντα αὐτό, ἄρ' οὐχὶ τῷ ὄντι ὀρθῶς ἐφαινόμεν λέγων;

ΑΛ. Καὶ εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ νῦν μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Δεῖ ἄρα καὶ πόλιν καὶ ψυχὴν τὴν μέλλουσαν ὀρθῶς βιώσεσθαι ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἀντέχεσθαι, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἀσθενοῦντα ἰατροῦ ἢ τινος κυβερνήτου τὸν ἀσφαλῶς μέλλοντα πλεῖν. ἄνευ γὰρ ταύτης, ὅσῳπερ ἂν λαμπρότερον ἐπουρίσῃ τὸ τῆς τύχης ἢ περὶ χρημάτων κτήσιν ἢ σώματος ῥώμην ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, τοσοῦτῳ μείζω ἁμαρτήματα ἀπ' αὐτῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὡς ἔοικε, γίνεσθαι. ὁ δὲ δὴ τὴν καλουμένην πολυμαθίαν τε καὶ πολυτεχνίαν κεκτημένος, ὀρφανὸς δὲ ὢν ταύτης τῆς ἐπιστήμης, ἀγόμενος δὲ ὑπὸ μιᾶς ἐκάστης τῶν ἄλλων, ἄρ' οὐχὶ τῷ ὄντι δικαίως πολλῶ χειμῶνι χρήσεται, ἅτε οἶμαι ἄνευ κυβερνήτου διατελῶν ἐν πελάγει, χρόνον οὐ μακρὸν βίου θέων; ὥστε συμβαίνειν μοι δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὃ λέγει κατηγορῶν πού τινος, ὡς ἄρα πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δέ, φησὶν, ἠπίστατο πάντα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἐπιστήμη= γνώση, δεξιότητα

ὀλιγάκις= λίγες φορές

ἀντέχομαι τινός= εἶμαι προσκολλημένος σε κάτι, στηρίζομαι σε κάποιον ἢ κάτι

ἐπουρίζω τινί= ευνοώ, βοηθῶ ὡς οὐριος ἄνεμος

χειμῶνι χρῶμαι= πέφτω σε δυστυχία

διατελῶ θέων= συνέχεια τρέχω, ταξιδεύω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα: Δεῖ ἄρα καὶ πόλιν καὶ ψυχὴν... χρόνον οὐ μακρὸν βίου θέων;

Μονάδες: 20

A2. Ποιες συνέπειες ἔχει ἡ γνώση τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅταν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὴν γνώση τοῦ ἀγαθοῦ σύμφωνα με ὅσα υποστηρίζει ὁ Σωκράτης;

Μονάδες: 10

B1. ὥστε συμβαίνειν μοι δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα τὸ τοῦ ποιητοῦ, ὃ λέγει κατηγορῶν πού τινος, ὡς ἄρα πολλὰ μὲν ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δέ, φησὶν, ἠπίστατο πάντα.

α. Να ἀναγνωρίσετε τὶς ἀντωνυμίες καὶ νὰ γράψετε τὴν ὀνομαστικὴ καὶ τὴ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ἀντωνυμιῶν στὸ πρόσωπο ἢ τὸ γένος ποὺ εἶναι.

β. Να γράψετε τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **πολλά** καὶ τοῦ ἐπιρρήματος **κακῶς**.

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ Μονάδες: 5

B2. Δεῖ ἄρα καὶ πόλιν καὶ ψυχὴν τὴν μέλλουσαν ὀρθῶς βιώσασθαι ταύτης τῆς ἐπιστήμης ἀντέχεσθαι, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἀσθενοῦντα ἰατροῦ ἢ τινος κυβερνήτου τὸν ἀσφαλῶς μέλλοντα πλεῖν.

α. Να γράψετε τὰ ἀπαρέμφατα Ἀορίστου γιὰ τοὺς ἀπαρεμφατικούς τύπους τοῦ χωρίου.

β. Να ἐντοπίσετε ἓνα συνηρημένο ῥηματικὸ τύπο Β τάξης καὶ νὰ γράψετε τὸ γ' ἐνικό σὲ υποτακτικὴ καὶ προστακτικὴ στὸν ἴδιο χρόνο.

Μονάδες: 5

Γ1. ἄρ' οὐχὶ τῶ ὄντι δικαίως πολλῶ χειμῶνι χρήσεται, ἄτε οἶμαι ἄνευ κυβερνήτου διατελῶν ἐν πελάγει, χρόνον οὐ μακρὸν βίου θέων;

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους τύπους που βρίσκονται σε δοτική (απρόθετα ή εμπρόθετα).

Μονάδες: 4

Γ2. ἄρ' οὐχὶ τῶ ὄντι δικαίως πολλῶ χειμῶνι χρήσεται, ἄτε οἶμαι ἄνευ κυβερνήτου διατελῶν ἐν πελάγει, χρόνον οὐ μακρὸν βίου θέων;

Να αναγνωρίσετε το εἶδος της μετοχής διατελῶν και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες: 3

Γ3. ἐάν τις ἄνευ τῆς τοῦ βελτίστου ἐπιστήμης κεκτημένος ἦ

Να αναγνωρίσετε και να συμπύξετε τη δευτερεύουσα πρόταση στο αντίστοιχο εἶδος μετοχής.

Μονάδες: 3

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1ο κείμενο αναφοράς: Αριστοτέλους, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα,

Αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τ' αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. φιλοσοφητέον ἄρ' ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δ' αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δ' αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσιν καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

2ο κείμενο αναφοράς: Αριστοτέλους, Πολιτικά Θ 2, 1-4

Ἵτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, <καὶ> ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

A1) α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το δοθέν απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένο κειμενικό χωρίο.

1. Η φιλοσοφία συμβάλλει στην διαμόρφωση ορθής πολιτικής συμπεριφοράς.
2. Ορισμένα πεδία γνώσεων, μεταξύ αυτών και η φιλοσοφία, οδηγούν στην κατάκτηση του ανώτερου αγαθού.

3. Οι απόψεις σχετικά με το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ποικίλλουν, αν και η ιδέα για το περιεχόμενο της αρετής είναι κοινή.
4. Ορισμένες μόνο από τις πρακτικές γνώσεις πρέπει να προσφέρονται στους νέους ελεύθερους πολίτες,

A1) β. Σε τι αναφέρονται οι υπογραμμισμένες αντωνυμίες των κειμένων; («τούτων», «δι' ἧς», «ἐν αἷς», «τοιούτων»);

A1) γ. Πώς θα αποδίδετε το περιεχόμενο της λέξης «βάνανσος» στο 2ο κείμενο αναφοράς;

Μονάδες 10 (4, 4 και 2 αντίστοιχα)

B1) «Ὅτι μὲν οὖν... ψυχῆς ἦθος». α) Ποια χαρακτηριστικά θεωρεί αναγκαία για το εκπαιδευτικό σύστημα ο Αριστοτέλης και με ποια γλωσσική επιλογή δίνει έμφαση σε αυτά;

β) Ποιες διαφορές στις αντιλήψεις των ανθρώπων ως προς το περιεχόμενο της παρεχόμενης στους νέους παιδείας επισημαίνετε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες κειμενικές αναφορές.

Μονάδες 10 (6 και 4 αντίστοιχα)

B2 Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):

- α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
- β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
- γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
- δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
- ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

1 - 2 - 3 - 4 - 5 -

Μονάδες 10

B3. α) «Ἔτι τοῖνυν... τό κυρίως ὄν ἀγαθόν». Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο όνομα για κάθε μετοχή του αποσπάσματος.

B3. β) Να εντοπίσετε στο 2ο κείμενο ένα ομόρριζο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: κακούργημα, συναίρεση, ευδιάθετος, πρωτότοκος, οιωνοσκόπος, εκτόνωση, διένεξη.

Μονάδες 10 (3 και 7 αντίστοιχα)

B4) Σας δίνεται απόσπασμα από την κωμωδία «Νεφέλαι» του Αριστοφάνη.

ΣΤΡ: . Κοίταξε έξω. Βλέπεις εκείνη την πορτούλα, το σπιτάκι;

ΦΕΙ. Βλέπω. Μα, αλήθεια, τί είν' αυτό, πατέρα;

ΣΤΡ. Σοφών πνευμάτων αργαστηρι. Μένουν

: σ' αυτό κάτι άντρες που διδάσκουν ότι
ο ουρανός είναι φούρνος και μας ζώνει
γύρω γύρω, κι εμείς τα κάρβουνά του.

Σε κάνουν άξιο, αν πληρωθούν, να βγαίνεις
στα λόγια νικητής, άδικα ή δίκια.

ΦΕΙ. Και ποιοί είναι; ΣΤΡ. Πώς τους λεν δεν καλοξέρω·
μελετοερευνητές πολύ σπουδαίοι.

ΦΕΙ. Πουφ! Είναι κάτι λέτσοι· ξέρω, ξέρω.

Μιλάς γι' αυτούς τους κάτωχρους αγύρτες,
τους ξυπόλυτους· ένας, ο βλαμμένος
Σωκράτης και μαζί κι ο Χαιρεφώντας.

ΣΤΡ. Μη σαλιαρίζεις· πάψε. Αν για τ' αλεύρι
γνοιάζεσαι του πατέρα σου, παράτα
τις ιππασίες και γίνε μαθητής τους.

Αριστοφάνους, Νεφέλαι, 93-107 (μτφ. Κρ. Σταύρου)

- α) Ποια εικόνα παρουσιάζεται στο **παράλληλο απόσπασμα** για τους φιλοσόφους;
- β) Πώς αναιρείται βάσει των λόγων του Αριστοτέλη στον **Προτρεπτικόν πρὸς Θεμίσωνα**;

Μονάδες 10

ΝΕΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ